Predložky do, k (ku) (Прийменники do, k (ku))

Прийменник **do** вживається з родовим відмінком (Gen. koho? čoho?) і використовується для позначення напряму руху всередину предмета або простору. В українській мові в цьому значенні звичайно використовується знахідний відмінок з прийменником **в\у:**

Cestovať do Krakova	Їхати в Краків
Ponáhľať sa do práce	Поспішати на роботу
Ísť do školy	Йти в школу (в університет)
Chodiť do obchodu	Ходити в магазин

Прийменник **k (ku)** поєднується з давальним відмінком (Dat. komu? čomu?) і використовується для позначення напрямку руху в бік особи або предмета. В українській мові в таких випадках використовується прийменник **до:**

Ísť *k* lekárovi	Іти до лікаря
Bežať ku kamarátovi	Бігти до друга
Podísť k oknu	Підійти до вікна
Cestovať k rodičom	Їхати до батьків

Прийменник **k** для полегшеної вимови перетворюється на **ku,** коли іменник починається на **k, g** або на групу приголосних з цими звуками: **ku kostolu, ku galérii, ku skale, ku škole.**

Вправа: Доповніть речення прийменниками **bez, k, ku, do** поставте іменники у відповідну форму.

Zajtra ráno cestujem (Bardejov). Drevorúbač podišiel (strom). Na dovolenku pôjdeme (more). Bezdomovec je človek (domov). Idem na konferenciu (Kyjev), potom (Minsk). Sadnime si sem (Karol). Pozri si celý film až (koniec)! (Dobrý priateľ) sa nezaobídeš. Snažil sa dostať až (zmysel) problému. Príď (kostol), budem ťa tam čakať. (Užhorod) prišlo petrohradské divadlo. Rád si sadnem (televízor). Priniesli nám kávu (cukor).

Predložky pre, pri (Прийменники pre, pri)

Прийменник **pre** виражає цільове відношення і поєднується із знахідним відмінком, наприклад: **pre rodičov**- для батьків, **pre syna** – для сина.

Прийменник **pri** виражає просторове відношення і вживається з місцевим відмінком: **pri dome** – біля дому, **pri potoku** – біля струмка, **pri ceste** – при дорозі.

Predložky s, so a z, zo (Прийменники s, so і z, zo)

Predložky **z, zo** sa vždy viažu **s G E N I T Í V O M – (od) koho? (od) čoho?**
– з РОДОВИМ – (від/з) кого? (від/з) чого?

Vyšiel z triedy. (Вийшов з класу)
Prišiel zo školy. (Прийшов зі школи)
Zhodil zo stola. (Скинув зі стола)

Predložky **s, so sa vždy viažu s I N Š T R U M E N TÁ L O M – (s) kým? (s) čím?**
- З ОРУДНИМ – (з) ким? (з) чим?

Prídeš aj s mamou? (Прийдеш з мамою?)
Nehrajte sa s nožom! (Не грайтеся з ножом)
Prišiel so synmi. (Прийшов з синами)
Hovoril so starostom. (Говорив зі старостою)
Spieval so zborom. (Співав з хором)

Ide sa nakupovať!

Ідемо купувати!

obchod	магазин
nákupné centrum/ obchodný dom	торговий центр
cena	ціна
suma	сума
akcia	акція
platobná karta	платіжна картка
pokladňa	каса
predavač/predavačka	продавець
nákup	покупка
Koľko to stojí?	Скільки це коштує?
Môžem si to vyskúšať?	Чи можу я це приміряти?
Kde sú skúšobné kabínky?	Де знаходяться примірочні кабіни?



Máte aj veľkosť 38?	У вас є 38 розмір?
Nemáte aj iné farby?	У вас є інші кольори?
Nesedí mi to.	Мені це не пасує.
Je mi to...	Це мені...
malé	мале
veľké	велике
krátke	коротке
dlhé	довге
široké	широке
Je to...	Це...
drahé	дороге
lacné	дешеве
v akcii	на акції
Je to dobrá cena.	Це добра ціна.
Budem platiť...	Я буду платити...
kartou	карткою
v hotovosti	готівкою

У словацьких містах магазини, зазвичай, відчинені до шостої години вечора, торгові центри - до дев'ятої години. В селах все зачиняється значно швидше, часто вже о четвертій годині після обіду. Майже усюди в Словаччині можна розрахуватися карткою, окрім газетних кіосків, малих спеціалізованих магазинів тощо. У малих селах краще не сподівайтеся розрахуватись карткою.

Keď sme hladní a smädní	**Коли ми голодні та спраглі**
chlieb	хліб
pečivo	випічка
rožok	рогалик

bageta	багет
müsli	мюслі
maslo	масло
mlieko	молоко
smotana	сметана
syr	твердий сир
tvaroh	домашній сир
jogurt	йогурт
vajíčko	яйце
šunka	шинка
saláma	ковбаса
slanina	сало
klobása	копчена ковбаса
párky (pl.)	сосиски
mäso	м’ясо
kečup	кетчуп
horčica	гірчиця
džem	джем
čokoláda	шоколад
sušienky/keksy (pl.)	печиво/кекси
cukríky (pl.)	цукерки
minerálka	мінеральна вода
džús	сік
pivo	пиво
víno	вино
koňak	коньяк
slivovica	сливовиця



Ovocie a zelenina	Фрукти та овочі
trhovisko/tržnica	ринок
ovocie	фрукти
zelenina	овочі
Prosím si kilo...	Дайте мені, будь ласка, кілограм...
jabĺk (N Pl. jablká)	яблук (яблука)
hrušiek (F hrušky)	груш (груші)
hrozna (N hrozno)	винограду (виноград)
pomarančov (M pomaranče)	апельсинів (апельсини)
banánov (M banány)	бананів (банани)
paradajok (F paradajky)	помідорів (помідори)
papriky (F paprika)	перцю (перець)
zemiakov (M zemiaky)	картоплі (картоплі)
mrkvy (F mrkva)	моркви (морква)
cibule (F cibuľa)	цибулі (цибуля)
Prosím si tento melón.	Дайте мені, будь ласка, цей кавун.
Prosím si jednu malú kapustu.	Дайте мені, будь ласка, одну малу капустину.

Radšej šatiť ako živiť	Краще одягати, ніж утримувати
nohavice (pl.)	штани
džínsy (pl.)	джинси
krátke nohavice („kraťasy“) (pl.)	шорти
sukňa	спідниця
blúzka	блузка
košeľa	сорочка
tričko	футболка
pulóver	пуловер
sveter	светр

sako	піджак
kravata	краватка
(pánsky) oblek	чоловічий костюм
(dámsky) kostým	жіночий костюм
plášť	плащ
zimná bunda	зимова куртка
kabát	пальто
šál	шарф
šatka	хустка
čiapka	шапка
rukavice (pl.)	рукавиці
ponožky (pl.)	шкарпетки
pančuchy (pl.)	панчохи, колготки
topánky (pl.)	взуття, черевики, туфлі
tenisky (pl.)	кросівки, кеди
sandále (pl.)	сандалі
čižmy (pl.)	чоботи
gumáky (pl.)	гумові чоботи

Menu, prosím	**Меню, будь ласка**
predjedlo	закуска
polievka	суп
hlavné jedlo	головна страва
príloha	гарнір
šalát	салат
dezert	десерт
nealkoholický nápoj	неалкогольний напій
alkoholický nápoj	алкогольний напій
Prosím si...	Дайте мені, будь ласка...
jedálny lístok	меню
nápojový lístok	меню напоїв
vínnu kartu	винну карту

niečo na jedenie	щось поїсти
niečo na pitie	щось випити
Prosím si.../Dám si...	Дайте мені, будь ласка/я оберу...
obyčajnú vodu	звичайну воду
pohár vody s ľadom	склянку води з льодом
minerálnu vodu perlivú/ neperlivú	мінеральну воду газовану/ негазовану
chladenú/nechladenú	охолоджену/неохолоджену
minerálku	мінеральну воду
čierny čaj	чорний чай
zelený čaj	зелений чай
ovocný čaj	фруктовий чай
bylinkový čaj	трав'яний чай
horúcu čokoládu	гарячий шоколад
kávu s mliekom	каву з молоком
kávu bez mlieka	каву без молока
kávu so šľahačkou (viedenskú kávu)	каву з вершками (віденську каву)
kofolu	кофолу
pomarančový džús	апельсиновий сік
jablkový džús	яблучний сік
multivitamínový džús	мультивітамінний сік
malé svetlé pivo	мале світле пиво
veľké tmavé pivo	велике темне пиво
červené víno	червоне вино
biele víno	біле вино
tvrdý alkohol (slivovicu, hruškovicu, gin, whisky)	міцний алкоголь (сливовицю, грушовицю, джин, віскі)

Prosím si...	Дайте мені, будь ласка...
denné menu (ponuku dňa)	денне меню (пропозицію дня)
zeleninovú polievku	овочевий суп
cesnakovú cesnakovú polievku	часниковий суп
kuraciu polievku	курячий суп
paradajkovú polievku	томатний, помідорний суп

hovädzí steak	стейк з гов'ядини
kurací rezeň na prírodno	курячу відбивну без паніровки
vyprážaný bravčový rezeň	смажену відбивну зі свинини
pečenú kačku	печену качку
grilovanú rybu	рибу на грилі
grilovanú zeleninu	овочі на грилі
vyprážaný syr	смажений сир
bryndzové halušky	бринзові галушки
cestoviny so zeleninou	макарони з овочами
šalát s kuracím mäsom	салат з курячим м'ясом
vegetariánsku pizzu	вегетаріанську піцу
guláš	гуляш
varené zemiaky	варену картоплю
opekané zemiaky	печену картоплю
hranolky	картоплю фрі
zemiakovú kašu	картопляне пюре
ryžu	рис
knedľu	кнедлик
paradajkový šalát	салат з помідорів
uhorkový šalát	салат з огірків
miešaný šalát	овочевий салат
chlieb	хліб
olej	олія
ocot	оцет
soľ	сіль
čierne korenie	чорний перець
palacinky s ovocím	млинці з фруктами
zmrzlinu	морозиво
čokoládový zákusok	шоколадний десерт

Na zdravie!	Будьмо!/На здоров'я!
Dobrú chuť!	Смачного!
Účet, prosím.	Рахунок, будь ласка.
Budem platiť v hotovosti.	Я буду платити готівкою.
Môžem platiť kartou?	Чи можу я оплатити карткою?


1 predjedlo
2 polievka
3 hlavné jedlo
4 príloha
5 šalát
6 dezert
7 nealkoholický nápoj
8 alkoholický nápoj

Mám alergiu...	У мене алергія...
na mlieko	на молоко
na lepok/na múku	на клейковину/муку

- Денне меню (пропозиція дня) подається в певний час, здебільшого між 11.00 та 14.00. Вибір страв обмежений, однак можна пообідати швидко і недорого. Колеги по роботі дуже часто обідають разом.
- У ресторанах пиво справді дешевше, ніж мінеральна вода.
- Люди в Словаччині люблять супи, їдять їх найчастіше як закуску або замість неї під час кожного обіду, часто замість головної страви на обід або як частину вечері.
- Вегетаріанці мали б уважно прочитати меню. В деяких ресторанах серед страв без м'яса можна знайти бринзові галушки зі шкварками або смажений сир фаршированый шинкою.
- Загалом у Словаччині багато готують дома, можливо тому, що сім'ї часто складаються з декількох поколінь. Наступною причиною може бути звичай з часів соціалізму, коли пропозиція ресторанів була обмежена кількома стравами – незалежно від цінової категорії.
- Якщо вам хтось у Словаччині запропонує татранський чай (і хитро посміхнеться), не чекайте теплого напою, бо отримаєте міцний алкоголь. Туристи часто його купують як специфічний сувенір.

Časovanie slovies (Відмінювання дієслів)

Існує також група дієслів, які ми називаємо неправильні дієслова (nepravidelné slovesá), тобто дієслова як відмінюються нетипово:

Jesť (їсти) (jem, ješ, je, jeme, jete, jedia)
ísť (йти) (idem, ideš, ide, ideme, idete, idú)
stáť (стояти) (stojím, stojíš, stojí, stojíme, stojíte, stoja)
piť (пити) (pijem, piješ, pije, pijeme, pijete, pijú)

Zvratné zámeno sa je vo vete vždy na druhej pozícii:

- Ako sa voláš?
- Volám sa Katka.
- A ty?
- Ja sa volám Peter.
- Ako sa máš, Peter?
- Mám sa dobre.
- Ty sa ako máš?
- Ďakujem. Ja sa mám tiež dobre.

Діалог в кафе/ресторані

Нові вирази:

Čo si dáte?	Чого бажаєте?
Ďakujem, aj vám.	Дякую, і вам.
Dobrú chuť!	Смачного!
Hneď to bude.	Скоро все буде готово.
Chutilo vám?	Вам сподобалося(смакувало)?
niečo na pitie	Щось попити
Pán hlavný, zaplatíme!	Офіціант, можна рахунок?
sedieť za stolom	Сидіти за столом
To je slovenské národné jedlo.	Це словацька національна страва.
To je v poriadku.	Все в порядку.

Zuzana:
Dobrý deň, máme tu rezervovaný stôl na meno Kováčová.
Čašník:
Áno, nech sa páči, tu je váš stôl. Prinesiem vám niečo na pitie?
Zuzana:
Pre mňa jeden pomarančový džús. Tom, Anna, čo chcete na pitie?
Tom:
Ja si dám jedno malé pivo.
Čašník:

Svetlé alebo tmavé?

Tom:

Svetlé.

Anna:

A ja si dám veľkú kofolu.

Zuzana:

Prineste nám, prosím, aj jedálne lístky.

Čašník:

Hneď to bude.

Čašník:

Vybrali ste si?

Zuzana:

Áno, prosím si jednu cesnakovú polievku a halušky s bryndzou a slaninou.

Tom:

Halušky s bryndzou? *Čo je to*?

Zuzana:

Bryndzové halušky sú slovenské národné jedlo. Je to veľmi dobré.

Tom:

Naozaj? *Tak ja si prosím tiež halušky s bryndzou. A ty, Anna*?

Anna:

Halušky som už jedla. Sú naozaj veľmi dobré. Ale dnes si dám vyprážaný syr, varené zemiaky a tatársku omáčku.

Čašník:

Ešte niečo?

Zuzana:

Nie, to je všetko.

Čašník:

Nech sa páči. Dobrú chuť!

Zuzana:

Je to veľmi dobré. A čo ty, Tom? *Chutia ti bryndzové halušky*?

Tom:

Áno, sú výborné. Aj nabudúce si objednám nejaké typické slovenské jedlo.

Zuzana:

Pán hlavný, zaplatíme!

Čašník:

Spolu alebo osobitne?

Zuzana:

Spolu.

Čašník:

Spolu je to devätnásť eur, päťdesiatštyri centov (19,54 €).

Tom:

Nech sa páči, dvadsať (20). *To je v poriadku*.

Čašník:

Ďakujem veľmi pekne.

Говоримо про їжу

Aké je jedlo? Aká je polievka? Aký je šalát?

Jedlo je zlé – celkom dobré – dobré – chutné – výborné

Čo máš rád/rada? Čo rád/rada ješ? Čo rád/rada piješ?

Mám rád/rada zeleninu. Nemám rád/rada mäso.

Rád/rada jem pečené kurča. Nerád/nerada jem rybu.

Rád/rada pijem kofolu. Nerád/nerada pijem víno.

Čo ti chutí? Chutí/chutia ti? Ako ti chutí...? Chutilo ti?

Chutí mi mäso. Nechutí mi zelenina.

Chutil ti obed? Chutila ti polievka? Chutilo ti mäso? Chutili ti zemiaky?

Ako chutí jedlo?

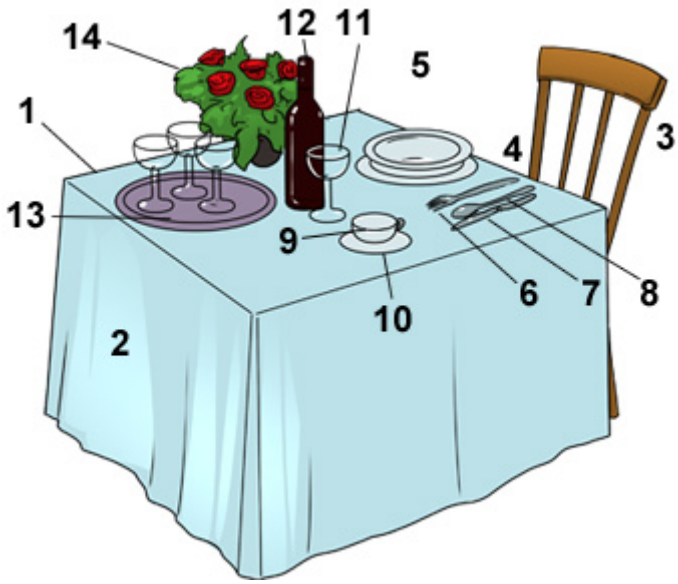
Jedlo chutí zle – celkom dobre – dobre – veľmi dobre – výborne

Tá paradajková polievka chutí veľmi dobre.

Ten šalát chutí výborne.

Dezert chutí výborne.

За столом



1. stôl
2. obrus
3. stolička
4. plytký tanier
5. hlboký tanier
6. vidlička
7. nôž
8. lyžička
9. šálka
10. tanierik
11. pohár
12. fľaša
13. tácňa
14. váza s kvetmi